

Uvodno izlaganje prvog potpredsednika Vlade Srbije i ministra spoljnih poslova Ivice Dačića na konferenciji „Bezbednosni izazovi Zapadnog Balkana i Srbija“:

„Uvažene dame i gospodo,

Zadovoljstvo mi je što sam posle godinu dana ponovo na ovom skupu i zahvaljujem gospođi Aleksandri Joksimović na ljubaznom pozivu da budem glavni govornik i dam podsticaj razmatranju pitanja koja će biti predmet narednih panela. Zahvaljujem ambasadoru SAD u Srbiji, gospodinu Skatu, na podršci Ambasade SAD i ličnom doprinosu u realizaciji ovog događaja.

U vreme kada je svet integrisan više nego ikada ranije, i kada su izbrisane mnoge nekadašnje granice, i Srbija i Zapadni Balkan dele sudbinu ostatka sveta kada je u pitanju suočavanje sa bezbednosnim izazovima. Transnacionalni problemi traže transnacionalni odgovor, koji podrazumeva međunarodnu saradnju, koordinaciju aktivnosti, jačanje poverenja, jednom rečju – iskreno partnerstvo – na svim nivoima. Srbija je, u tom smislu, pokazala i spremnost i sposobnost, i na delu potvrđuje da, kao kredibilan partner, deli odgovornost i teret u suočavanju sa takvim izazovima. Primeri su brojni, od članstva u Globalnoj koaliciji u borbi protiv DAESH i učešća u međunarodnim misijama i operacijama UN i EU, preko humanog pristupa migrantskoj krizi, doprinosa u međunarodnim forumima kada se radi o proliferaciji oružja za masovno uništavanje, do aktivne podrške poziciji i sistemu UN i multilateralizmu, koji je najbolji instrument rešavanja sporova i eliminisanja potencijalnih konflikata.

Polazeći od činjenice da je bezbednost ključni preduslov za ekonomski i svaki drugi napredak, kao i da nema stabilnog regiona ako u bilo kojem njegovom delu preovlađuju tenzije, Srbija zagovara i aktivno radi na brzom i otvorenom rešavanju svih otvorenih pitanja, koja mogu biti izvor destabilizacije. Želimo da ovakav pristup imaju svi naši susedi i partneri u regionu, jer, nažalost, ne dobijamo uvek adekvatan odgovor na našu otvorenost i spremnost da rešavamo probleme uz punu ravnopravnost i međusobno razumevanje.

U dužem periodu Srbija je, bez sumnje, oslonac stabilnosti u ovom delu Evrope. To je rezultat strateške opredeljenosti ove vlade i njenog dubokog uverenja da bez stabilnosti kako u Srbiji, tako u regionu, nije moguće ostvariti druge važne ciljeve, pre svega ekonomske i razvojne.

Srbiji je stalo do potpune bezbednosti i stabilnosti regiona i zato podstičemo druge da teže zajedničkim interesima, da regionalno povezivanje bude što čvršće i da se ne potenciraju samo razlike i one pokušavaju rešavati jednostrano, često i nasilno i sa nepredvidivim ishodom.

Regionalna saradnja napreduje, ali se često nakon iskoraka napred, čine i koraci unazad. Primeri jačanja nacionalizma, radikalizacija političke scene, afirmisanje prevaziđenih ideologija iz prošlosti, posebno onih koje su poražene u Drugom svetskom ratu, insistiranje da se interesi jednih ostvaruju na štetu interesa drugih i povlačenje jednostranih poteza, ugrožavaju teško stečenu regionalnu stabilnost i saradnju i doprinose tenzijama. Rešavanje problema iz prošlosti jeste dugotrajan, mukotrpan i često vrlo bolan proces, ali čvrsto sam uveren da alternativa tom procesu ne vodi stabilnosti.

Dozvolite da i ovog puta ukažem na jedno od ključnih pitanja regionalne bezbednosti, a to je Kosovo i Metohija, koje je svakako pitanje na kome se prelamaju mnogi naši prioriteti. Pored toga, Kosovo i Metohija je i glavni bezbednosni izazov za Srbiju, iz kojeg proizilaze mnoge konkretne bezbednosne pretnje: Kada je terorizam u pitanju, želim da napomenem da je sa područja Pokrajine, u regionu, najveći broj stranih boraca u redovima DAEŠ i drugih terorističkih organizacija. Zatim, tu je i organizovani kriminal, ali i ugroženost pripadnika srpske zajednice na Kosovu i Metohiji, kao i naše kulturne i istorijske baštine.

Srbija je uložila mnogo napora za postizanje Briselskog sporazuma i dosledno ga primenjuje, jer smo imali snažan motiv da se iznađu mogućnosti za sistemsku, institucionalnu zaštitu srpske zajednice na Kosovu i Metohiji. Zajednica srpskih opština ima taj zadatak, ali ona ni posle pet godina nije formirana zbog opstrukcija Prištine, te je u tom smislu podrška međunarodne zajednice ključna za uspeh dijaloga.

Srbija je spremna da sa albanskom stranom na Kosovu i Metohiji traži kompromisno rešenje i tome smo potpuno posvećeni. Pokazalo se da je pogrešan bio pristup zemalja koje su priznale jednostrano proglašenu nezavisnost Kosova i Metohije da je „pitanje Kosova rešeno“ i da je priznanje od strane Srbije jedini mogući ishod „normalizacije odnosa između Beograda i Prištine“. Ovakva pozicija je u suštini prištinskoj strani davala prostor da ne odstupa od svog maksimalističkog stava.

Razume se, rešenje još nije na stolu, njega treba strpljivo tražiti, ali već sama mogućnost da se o kompromisu razgovara predstavlja vidan napredak u razumevanju pozicija koje je Srbija neumoljivo i uporno svih ovih godina zastupala. Ideja o razgraničenju je opcija koju je predsednik Vučić jasno istakao, iako, naravno, nije moguće u ovom trenutku to jasno definisati, jer to tek treba da bude predmet razgovora. Pitanje razgraničenja sam ja i ranijih godina više puta pominjao kao opciju koja jedino može da dovede do održivog rešenja, uz uslov da bude plod dogovora dve strane.

Stav dela međunarodne zajednice da se granice na Zapadnom Balkanu ne mogu menjati, jednostavno rečeno, licemeran je i neodgovoran. Upravo su granice Srbije jednostranim aktima Prištine i nelegalnom secesijom, uz podršku mnogih članova međunarodne zajednice, promenjene protivno normama međunarodnog prava. Dakle, ne bi se otvarala Pandorina kutija srpsko-albanskim kompromisom oko Kosova i Metohije, koji bi kao takav bio podržan od strane

međunarodne zajednice, jer je ta Pandorina kutija širom otvorena kada su pojedine zemlje priznavale jednostranu odluku Prištine o nezavisnosti. Ova kutija se otvara u slučaju jednostranih akata, a ne kada se dve strane, koje imaju sporno pitanje, legitimno dogovaraju o kompromisnom rešenju i time otklanjaju na duži rok uzrok nestabilnosti.

Došli smo do toga da su glavni akteri u međunarodnoj zajednici saglasni sa tim da, ukoliko Beograd i Priština imaju neko rešenje oko koga mogu da se dogovore, oni će to podržati. I to je princip. Nažalost, sad ispada da se postavlja pitanje da li neko treba da menja granice ili ne treba da menja granice. To je potpuno pogrešan pristup jer, ako već govorimo o Kosovu i Metohiji, to je bio razlog zašto je neko priznao Kosovo i Metohiju. Dobro, ako je „Kosovo“ poseban slučaj, onda moramo na poseban način i da ga rešavamo. U tom smislu važno je i da napomenem da SAD, Francuska, Evropska komisija, Rusija, Italija i Austrija javno su izrazile, u našim kontaktima, podršku procesu traženja mirnog i trajnog rešenja. Velika Britanija i Nemačka drže se stava da nema menjanja granica. Mi smo saglasni sa tim stavom - samo pitanje je od kada se taj stav primenjuje. Da li se primenjuje od slučaja Srbije ili se primenjuje od slučaja „Kosova“. Ako se primenjuje od slučaja Srbije - kako je neko mogao da promeni granice Srbije. Ako se nije primenjivao na primeru Srbije, onda je licemerno govoriti da se primenjuje na primeru „Kosova“.

Mi želimo dogovor i siguran sam da ako Beograd i Priština postignu rešenje, a o tome smo više puta govorili, i predsednik Vučić koji, kao što znate, ima dobre odnose sa kancelarkom Merkel, razgovarali smo o tome i sa Velikom Britanijom, i mislim da neće postojati prepreka, kao i da nema razloga da se bilo ko protivi sporazumu koji neko postigne. Ja se mnogo više plašim da li je Priština u stanju i da li hoće da se postigne sporazum ili hoće da uzme i sever i Preševo i Bujanovac i sve što još više može. Ali, još jednom kažem daleko smo od detalja, ali sama ideja da se razgovara je dobra. Treba razgovarati, pregovarati i tražiti, pre svega, održivo rešenje. Ne trebaju nam predlozi koji nisu održivi.

Kada je reč o evropskim integracijama, članstvo u EU ostaje naš strateški cilj, iako brzina kretanja ka tom cilju ne odražava napore koje Srbija čini.

Duboko smo uvereni i nastavićemo da budemo najveći zagovornik politike da je evropski proces zemalja regiona ujedno najbolja garancija za trajnu regionalnu stabilnost. Ovakvo opredeljenje smo jasno iskazali i kroz aktivno učešće u konceptima bezbednosne i odbrambene politike EU. Ne čekamo da to bude naša obaveza jednom kada postanemo član EU, već solidarno deleći teret sa članicama EU, smatramo da je bezbednost oblast koja ne pita za granice ili članstvo. Učešćem u misijama i operacijama EU i UN i u konceptu Borbenih grupa, Srbija, uz planove da učestvuje i u civilnim misijama, pokazuje opredeljenost da konkretno doprinese svetskoj, evropskoj i regionalnoj bezbednosti, kao i poštovanju međunarodnog prava, i dodatno potvrđuje svoju evropsku orijentaciju. Sve ove aktivnosti su i znak međusobnog poverenja i spremnosti za podelu odgovornosti.

Iako Srbija, kao što vam je poznato, sprovodi politiku vojne neutralnosti, to nam ne pričinjava prepreku za unapređenje partnerstva sa NATO, koji, sa svoje strane potpuno poštuje našu politiku vojne neutralnosti i takođe pokazuje napor za produbljivanje saradnje. Saradnja sa NATO kroz program Partnerstvo za mir je u bliskoj vezi sa našim bilateralnim

odnosima sa članicama NATO u mnogim oblastima koje želimo da razvijamo i unapređujemo. Srbija, u skladu sa svojim interesima, razvija bezbednosnu saradnju sa drugim važnim partnerima u svetu, poput Ruske Federacije, Kine, ali i drugih zemalja, kao i sa Organizacijom ugovora o kolektivnoj bezbednosti (ODKB).

U proteklih dvanaest godina učešća u NATO programu „Partnerstvo za mir“, Srbija je ostvarila značajnu saradnju sa državama članicama i partnerima NATO, što je doprinelo modernizaciji i jačanju naših oružanih snaga i odbrambenih kapaciteta.

Za Srbiju je posebno važna uloga NATO misije na Kosovu i Metohiji, i nadamo se da će KFOR ostati na Kosovu i Metohiji i to u nesmanjenom sastavu. Uvereni smo da će biti uvažen naš stav protiv transformacije Kosovskih bezbednosnih snaga u „Vojsku Kosova“, a posebno cenimo garancije NATO da takozvane „Kosovske bezbednosne snage“ neće imati pristup severu Kosova. Ovo je suštinski važno za sprovođenje Briselskog sporazuma.

Na kraju, želeo bih još da istaknem da će Srbija u oktobru ove godine biti domaćin dve važne vežbe: 1) komandno-štabne vežbe podržane računarskim simulacijama, pod nazivom „Regex 2018“, na kojoj će učestvovati predstavnici oružanih snaga partnerskih zemalja i članica partnerskih programa i 2) terenske simulacione vežbe u oblasti vanrednih situacija, u zajedničkoj organizaciji sa NATO Evroatlantskim koordinacionim centrom za odgovor u slučaju katastrofa.

Time ponovo pokazujemo da smo cenjen i kredibilan partner na bezbednosnom planu, te da ćemo nastaviti i ubuduće da doprinosimo regionalnoj, evropskoj i globalnoj bezbednosti, u skladu sa sopstvenim kapacitetima, mogućnostima i, naravno, u skladu sa svojim i zajedničkim interesima.

Hvala na pažnji i želim vam puno uspeha u radu ovog skupa."